

כיצד יכולה הפילוסופיה לשפר את חוש ההומור שלך?

לידיה אמיר*

תקציר

ההומור הוא כלי רב עוצמה המסייע להשגת חיים טובים. אני מציעה תפישה חדשה הנעזרת באופן שיטתי בהומור עצמי, אותה אני מכנה *הומו ריזיביליס* (*Homo risibilis*) או תפישת האדם המגוחך. ההנהרה התיאורטית של השקפת עולם זו מומחשת על ידי תרגילים העוזרים ביישומה.

לשם כך, אני מעריכה באופן בקורתי מספר סוגיות המהותיות לחיים הטובים, כמו היחס המתקיים בין הטראגי לקומי, תנאי הידיעה העצמית, הכרה באמביוולנטיות המאפיינת את אדם, ושכלול היכולת להתלבט ביעילות. בנוסף, אני דנה ביחסי ההיגיון והרגשות, השמחה והסבל, בהענקת משמעות לחיים ובביסוס אתיקת חמלה ללא הנחות מטפיזיות או דתיות. לבסוף, אני מנסחת את התנאים המאפשרים גישות חיוביות לקונפליקט ומציעה דרך לחיות עם קונפליקט בלתי פתיר, ובסופו של דבר, דרך לפתור את הקונפליקט המאפיין את המצב האנושי.

ההשקפה המוצעת כאן עונה הן על דרישה פילוסופית תיאורטית והן על דרישה פרקטית של הפילוסופיה היישומית. בעקבות תיאוריות פילוסופיות של העת העתיקה, הדרישה התיאורטית היא לפילוסופיה משחררת; בעת החדשה, בעקבות ברוך שפינוזה, השחרור הפילוסופי אמור להחליף את זה המוצע על ידי הדת הממוסדת. שחרור זה אמור להיות מיושם בחיינו ובכך, הוא פוגש את הדרישה היישומית של הפילוסופיה המעשית: לאפשר שינוי עצמי מתון או טרנספורמציה מלאה עבור אלה המבקשים זאת. באופן צנוע יותר, הואיל ואיננו יצורים רציונליים לחלוטין, הכלי המוצע להלן מאפשר יישום יעיל יותר של מגוון אידיאלים פילוסופיים, גם של אלה שאיני מקדמת¹.

מלות מפתח: פילוסופיה, האדם המגוחך, פיתוח ההומור עצמי, הטראגי והקומי

* פרופ' לידיה אמיר, החוג לפילוסופיה, אוניברסיטת טאפטס, בוסטון, ארה"ב. lydamir@mail.com

¹ מאמר זה מבוסס על פרק 15 בספרי *Taking Philosophy Seriously* (Amir 2018) ומהווה בסיס לקורס בנושא זה שיזמו פילוסופים ופסיכולוגים.